

2024/884

19.3.2024 г.

ДИРЕКТИВА (ЕС) 2024/884 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 13 март 2024 година

за изменение на Директива 2012/19/ЕС относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО)

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 192, параграф 1 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

след консултация с Комитета на регионите,

в съответствие с обикновената законодателна процедура ⁽²⁾,

като имат предвид, че:

- (1) Директива 2012/19/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ⁽³⁾ влезе в сила на 13 август 2012 г. и замени Директива 2002/96/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁴⁾.
- (2) Фотоволтаичните панели, които не попадаха в приложното поле на Директива 2002/96/ЕО, бяха включени в приложното поле на Директива 2012/19/ЕС от 13 август 2012 г., чрез включването им в категория 4 от приложения I и II, както е посочено в член 2, параграф 1, буква а) от Директива 2012/19/ЕС.
- (3) В член 13, параграф 1 от Директива 2012/19/ЕС се предвижда, че държавите членки трябва да гарантират, че производителите на електрическо и електронно оборудване (ЕЕО) поемат разходите за събирането, третирането, повторната употреба, оползотворяването и екологосъобразното обезвреждане на отпадъци от ЕЕО (ОЕЕО) от потребители, различни от домакинствата, получени от продукти, пуснати на пазара след 13 август 2005 г.
- (4) На 25 януари 2022 г. в решението си по дело С-181/20 ⁽⁵⁾ Съдът на Европейския съюз (наричан по-нататък „Съдът“) обяви член 13, параграф 1 от Директива 2012/19/ЕС за невалиден по отношение на фотоволтаичните панели, пуснати на пазара между 13 август 2005 г. и 13 август 2012 г., поради необосновано действие с обратна сила. Съдът постанови, че преди приемането на Директива 2012/19/ЕС законодателят на Съюза е оставил на държавите членки избора да изискват дали разходите, свързани с управлението на отпадъците от фотоволтаични панели, да се поемат от настоящия или предишния притежател на отпадъците или от производителя или дистрибутора на фотоволтаичните панели съгласно член 14 от Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ⁽⁶⁾. Впоследствие законодателят на Съюза е въвел правило в член 13, параграф 1 от Директива 2012/19/ЕС, съгласно което тези

⁽¹⁾ ОВ С 184, 25.5.2023 г., стр. 102.

⁽²⁾ Позиция на Европейския парламент от 6 февруари 2024 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и решение на Съвета от 4 март 2024 г.

⁽³⁾ Директива 2012/19/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 г. относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) (ОВ L 197, 24.7.2012 г., стр. 38).

⁽⁴⁾ Директива 2002/96/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 януари 2003 г. относно отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) (ОВ L 37, 13.2.2003 г., стр. 24).

⁽⁵⁾ Решение на Съда (голям състав) от 25 януари 2022 г., VYSOČINA WIND a.s./Česká republika — Ministerstvo životního prostředí, С-181/20, ECLI:EU:C:2022:51.

⁽⁶⁾ Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви (ОВ L 312, 22.11.2008 г., стр. 3).

разходи трябва да се поемат във всички държави членки от производителите, включително за продуктите, които те вече са пуснали на пазара докато е била в сила Директива 2008/98/ЕО. Съдът постанови, че посоченото правило трябва да се разглежда като приложимо с обратна сила и поради това може да наруши принципа на правна сигурност, както и че такова действие с обратна сила го прави невалидно по отношение на фотоволтаичните панели, пуснати на пазара преди влизането в сила на Директива 2012/19/ЕС.

- (5) Съдът също така постанови в решението си, че приемането от държава членка на законодателство, което противоречи на дадена директива на Съюза, преди приемането на съответната директива само по себе си не представлява нарушение на правото на Съюза, тъй като постигането на предписания от директивата резултат не може да се счита за сериозно застрашено, преди тя да стане част от правния ред на Съюза.
- (6) Решението на Съда директно насочва към извода, че член 13, параграф 1 от Директива 2012/19/ЕС следва да бъде изменен, така че да не се прилага по отношение на отпадъците от фотоволтаични панели от потребители, различни от домакинствата, които са пуснати на пазара между 13 август 2005 г. и 13 август 2012 г. Освен това, с оглед на съображенията, посочени в решението на Съда, е необходимо Директива 2012/19/ЕС да бъде изменена и във връзка с финансирането на отпадъците от фотоволтаични панели от домакинствата, за което се прилага член 12 от Директива 2012/19/ЕС, както и във връзка с друго ЕЕО, което е в положение, сравнимо с това на фотоволтаичните панели по отношение на отпадъците както от домакинствата, така и от потребители, които не са домакинства.
- (7) От 15 август 2018 г. член 2, параграф 1, буква б) от Директива 2012/19/ЕС разширява приложното поле на същата директива до цялото ЕЕО. Подобно на фотоволтаичните панели, ЕЕО, което не попада в приложното поле на Директива 2012/19/ЕС съгласно член 2, параграф 1, буква а) от нея, но което е включено в приложното ѝ поле от 15 август 2018 г. съгласно член 2, параграф 1, буква б) от нея (наричано по нататък „ЕЕО от отвореното приложно поле“), също не е било включено преди това в приложното поле на Директива 2002/96/ЕО. Поради това, преди приемането на Директива 2012/19/ЕС, на държавите членки по силата на член 14 от Директива 2008/98/ЕО беше оставен избора да изискват разходите, свързани с управлението на отпадъците от това ЕЕО, да се поемат от настоящия или предишния притежател на отпадъци или от производителя или дистрибутора на оборудването. Следователно прилагането на член 13, параграф 1 от Директива 2012/19/ЕС по отношение на ЕЕО от отвореното приложно поле би било в противоречие с принципа на правна сигурност поради причините, изложени в решението на Съда. Освен това тъй като Директива 2012/19/ЕС включва ЕЕО от отвореното приложно поле едва от 15 август 2018 г., член 13, параграф 1 следва да бъде изменен, така че да не се прилага за ЕЕО от отвореното приложно поле, пуснато на пазара след 13 август 2005 г. и преди 15 август 2018 г.
- (8) Като огледална разпоредба на член 13, параграф 1 от Директива 2012/19/ЕС, която се прилага по отношение на потребителите, които не са домакинства, член 12, параграф 1 от посочената директива във връзка с член 12, параграф 3 от нея налага на производителите да финансират разходите за събиране, третиране, оползотворяване и екологосъобразно обезвреждане на ОЕЕО от домакинствата по отношение на продукти, пуснати на пазара след 13 август 2005 г. Поради причините, изложени в решението на Съда, доколкото посочените разпоредби се прилагат към финансирането на посочените разходи за управление на отпадъците от фотоволтаични панели, пуснати на пазара след 13 август 2005 г. и преди 13 август 2012 г., и към ЕЕО от отвореното приложно поле, пуснато на пазара след 13 август 2005 г. и преди 15 август 2018 г., те биха се прилагали също така с обратна сила по начин, който противоречи на принципа на правната сигурност. Поради това член 12 от Директива 2012/19/ЕС следва да бъде изменен по такъв начин, че да не се прилага за фотоволтаични панели, пуснати на пазара след 13 август 2005 г. и преди 13 август 2012 г., или за ЕЕО от отвореното приложно поле, пуснато на пазара след 13 август 2005 г. и преди 15 август 2018 г.
- (9) Директива 2012/19/ЕС допълва Директива 2008/98/ЕО, която е един от законодателните актове с общо приложение, уреждащи управлението на отпадъците в Съюза. Поради това членове 8 и 14 от Директива 2008/98/ЕО се прилагат за управлението на отпадъци от фотоволтаични панели и на отпадъци от ЕЕО от отвореното приложно поле, през периода, в който фотоволтаичните панели и ЕЕО от отвореното приложно поле не попадат в обхвата на Директива 2012/19/ЕС по силата на измененията на членове 12 и 13 от посочената директива, извършени с настоящата директива.

- (10) В член 14, параграф 4 и член 15, параграф 2 от Директива 2012/19/ЕС се предвижда пуснатото на пазара ЕЕО да бъде маркирано, за предпочитане в съответствие с европейския стандарт EN 50419, приет от Европейския комитет за стандартизация в електротехниката (Cenelec) през март 2006 г. Посоченият стандарт беше преразгледан, за да се актуализират съдържатите се в него позовавания на Директива 2012/19/ЕС. Поради това позоваването на стандарта в посочените членове следва да бъде актуализирано, за да се позовава на преразгледаната версия на европейския стандарт EN 50419, която беше приета от Cenelec през юли 2022 г.
- (11) В член 15, параграф 2 от Директива 2012/19/ЕС се предвижда, че за да се осигури възможност за недвусмислено определяне на датата, на която ЕЕО е пуснато на пазара, държавите членки трябва да гарантират, че маркировката върху ЕЕО показва, че същото е било пуснато на пазара след 13 август 2005 г. Вследствие на измененията на членове 12 и 13, член 15, параграф 2 следва да бъде изменен по отношение на фотоволтаичните панели и ЕЕО от отвореното приложно поле, така че в него да се поясни, че задължението за маркиране се прилага едва от 13 август 2012 г. по отношение на фотоволтаичните панели и едва от 15 август 2018 г. по отношение на ЕЕО от отвореното приложно поле.
- (12) С цел да се запази принципът на правна сигурност при бъдещи преразглеждания на Директива 2012/19/ЕС е важно да се обърне специално внимание на това да се предотврати приемането на каквито и да било разпоредби, които евентуално могат да имат неоснователно обратно действие. Наред с това е необходимо да се осигури яснота и предвидимост за производителите на ЕЕО по отношение на условията за експлоатация, които са били в сила при пускането на продуктите им на пазара. Този подход помага да се избегне рискът от пораждаване на непредвидими разходи, свързани с бъдещото управление на ОЕЕО. Освен това е важно при тези бъдещи преразглеждания да се спазва йерархията на отпадъците, посочена в член 4 от Директива 2008/98/ЕО.
- (13) Съгласно Съвместната политическа декларация от 28 септември 2011 г. на държавите членки и на Комисията относно обяснителните документи (7) държавите членки са поели ангажимент в обосновани случаи да прилагат към съобщението за своите мерки за транспониране един или повече документи, обясняващи връзката между елементите на дадена директива и съответстващите им части от националните инструменти за транспониране. По отношение на настоящата директива законодателят смята, че предоставянето на тези документи е обосновано.
- (14) Неправилното третиране на отпадъците от фотоволтаични панели и ЕЕО от отвореното приложно поле води до значително неблагоприятно въздействие върху здравето и околната среда. Поради това е важно да се гарантира правилното третиране на отпадъците от фотоволтаични панели и да се осигури максимално оползотворяване на отпадъците от фотоволтаични панели. Без да се засягат промените във финансовите задължения, въведени с настоящата директива, които са необходими, за да бъдат обхванати събирането и третирането на отпадъците от фотоволтаични панели, пуснати на пазара преди 13 август 2012 г., и на отпадъците от цялото ЕЕО от отвореното приложно поле, пуснато на пазара преди 15 август 2018 г., е важно държавите членки да гарантират екологосъобразното управление на съответните ОЕЕО. Държавите членки биха могли да насърчават производителите, чрез своите индивидуални или колективни схеми за разширена отговорност на производителя, да събират и третират правилно съответните стари отпадъци от фотоволтаични панели и от ЕЕО от отвореното приложно поле.
- (15) При преразглеждането на Директива 2012/19/ЕС и при предприемането на мерки за коригиране на нейните недостатъци е от решаващо значение да се гарантира, че разходите за управление на ОЕЕО не се прехвърлят в несъразмерна степен върху потребителите или гражданите. Това включва вземането под внимание на принципа „замърсителят плаща“, разглеждането на евентуални разпоредби, отнасящи се до целевите нива на събиране на ОЕЕО, и спазването на йерархията на отпадъците, посочена в член 4 от Директива 2008/98/ЕО.
- (16) Доколкото целите на настоящата директива не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки, а поради обхвата и последиците ѝ могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тези цели,

(7) ОВ С 369, 17.12.2011 г., стр. 14.

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Изменения на Директива 2012/19/ЕС

Директива 2012/19/ЕС се изменя, както следва:

1) Въмква се следният член:

„Член 24а

Преглед

1. До 31 декември 2026 г. Комисията оценява необходимостта от преразглеждане на настоящата директива и, ако е целесъобразно, представя законодателно предложение в това отношение, придружено от задълбочена оценка на социално-икономическото въздействие и на въздействието върху околната среда.

2. В оценката на въздействието, посочена в параграф 1, Комисията взема предвид по-специално необходимостта от:

- а) разпоредби, които да гарантират по-специално спазването на принципа на правна сигурност и липсата на неоснователно обратно действие във всички държави членки;
- б) разпоредби, които да гарантират прилагането на йерархията на отпадъците, определена в член 4 от Директива 2008/98/ЕО;
- в) разпоредби, които да гарантират, че гражданите и потребителите не са обременени с непропорционални разходи, в съответствие с принципа „замърсителят плаща“;
- г) разпоредби, които да гарантират пълното прилагане и изпълнението на настоящата директива, по-специално по отношение на адекватните целеви нива на събиране, както и по отношение на предотвратяването на незаконната търговия с ОЕЕО;
- д) създаване на нова категория ЕЕО за „фотоволтаични панели“, съгласно настоящата директива, с цел отделяне на фотоволтаичните панели от съществуващата категория 4 на ЕЕО „Големи уреди“, както е посочено в приложения III и IV, и изчисляване на целевите нива на събиране въз основа на отпадъците от фотоволтаични панели, които са на разположение за събиране, на базата на очаквания им експлоатационен срок, а не на количеството продукти, пуснати на пазара;
- е) създаване на механизъм, който да гарантира, че в случай на фалил или ликвидация на производителя бъдещите разходи за събиране, третиране, оползотворяване и екологосъобразно обезвреждане на отпадъците от фотоволтаични панели както от домакинствата, така и от ползвателите, които не са домакинства, ще бъдат покрити финансово.“

2) Член 12 се изменя, както следва:

а) параграф 1 се заменя със следното:

„1. Държавите членки гарантират, че производителите осигуряват най-малко финансирането на събирането, третирането, оползотворяването и екологосъобразното обезвреждане на ОЕЕО от домакинствата, които отпадъци са били поставени в съоръженията за събиране, създадени в съответствие с член 5, параграф 2, както следва:

- а) за ОЕЕО, получени от ЕЕО, посочено в член 2, параграф 1, буква а), различно от фотоволтаични панели, когато това ЕЕО е пуснато на пазара след 13 август 2005 г.;
- б) за ОЕЕО, получени от фотоволтаични панели, когато тези фотоволтаични панели са пуснати на пазара от 13 август 2012 г.; както и
- в) за ОЕЕО, получени от ЕЕО, посочено в член 2, параграф 1, буква б) и което не попада в обхвата на член 2, параграф 1, буква а), когато това ЕЕО е пуснато на пазара от 15 август 2018 г.“;

б) в параграф 3 първата алинея се заменя със следното:

„3. Всеки производител носи отговорност за финансирането на операциите, посочени в параграф 1 и отнасящи се до отпадъците от продуктите, които той произвежда. Производителят може да избере да изпълни това задължение индивидуално или като се присъедини към колективна схема за събиране.“;

в) параграф 4 се заменя със следното:

„4. Отговорността за покриване на разходите по управление на ОЕЕО от продукти, посочени в член 2, параграф 1, буква а), различни от фотоволтаични панели, и пуснати на пазара на 13 август 2005 г. или преди това („стари отпадъци“), се поема от една или повече системи, в които всички производители, присъстващи на пазара към момента на възникване на съответните разходи, участват пропорционално, т.е. съответно на своя пазарен дял в зависимост от вида на оборудването.“

3) В член 13 параграф 1 се заменя със следното:

„1. Държавите членки гарантират, че финансирането на разходите за събирането, третирането, оползотворяването и екологосъобразното обезвреждане на ОЕЕО от потребители, които не са домакинства, се осигурява от производителите, както следва:

- а) за ОЕЕО, получени от ЕЕО, посочено в член 2, параграф 1, буква а), различно от фотоволтаични панели, когато това ЕЕО е пуснато на пазара след 13 август 2005 г.;
- б) за ОЕЕО, получени от фотоволтаични панели, когато тези фотоволтаични панели са пуснати на пазара от 13 август 2012 г.; както и
- в) за ОЕЕО, получени от ЕЕО, посочено в член 2, параграф 1, буква б), което не попада в обхвата на член 2, параграф 1, буква а), когато това ЕЕО е пуснато на пазара от 15 август 2018 г.

По отношение на старите отпадъци от ЕЕО, посочено в член 2, параграф 1, буква а), различно от фотоволтаични панели, което се замества с нови еквивалентни продукти или с нови продукти, изпълняващи същата функция, финансирането на разходите се осигурява от производителите на съответните продукти при доставката им. Като алтернативно решение държавите членки могат да предвидят, че на ползвателите, които не са домакинства, също се възлага частична или пълна отговорност за посоченото финансиране.

Финансирането на разходите за останалите стари отпадъци от ЕЕО, посочено в член 2, параграф 1, буква а), което е различно от фотоволтаични панели, се осигурява от ползвателите, които не са домакинства.“

4) В член 14 параграф 4 се заменя със следното:

„4. С цел обезвреждането на ОЕЕО като несортирани битови отпадъци да бъде сведено до минимум и да се улесни тяхното разделно събиране държавите членки гарантират, че производителите поставят подходящата маркировка — за предпочитане в съответствие с европейски стандарт EN 50419:2022 — върху пусканото на пазара ЕЕО, като поставят на него символа, показан в приложение IX. В изключителни случаи, когато това е необходимо поради размера или функциите на продукта, символът се отпечатва върху опаковката, върху инструкциите за употреба и върху гаранционната карта на ЕЕО.“

5) В член 15 параграф 2 се заменя със следното:

„2. За да осигури възможност за недвусмислено определяне на датата, на която ЕЕО е пуснато на пазара, държавите членки гарантират, че маркировката върху ЕЕО показва, че същото е било пуснато на пазара след 13 август 2005 г. За предпочитане е за тази цел да се прилага европейският стандарт EN 50419:2022.

По отношение на фотоволтаичните панели задължението, посочено в първа алинея, се прилага само за фотоволтаични панели, пуснати на пазара от 13 август 2012 г.

За ЕЕО, посочено в член 2, параграф 1, буква б), което не попада в обхвата на член 2, параграф 1, буква а), задължението, посочено в първа алинея от настоящия параграф, се прилага само за ЕЕО, пуснато на пазара от 15 август 2018 г.“

Член 2

Транспониране

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, най-късно до 9 октомври 2025 г. Те незабавно информират Комисията за това.

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на позоваване се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 3

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 4

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки.

Съставено в Страсбург на 13 март 2024 година.

За Европейския парламент
Председател
R. METSOLA

За Съвета
Председател
H. LANBIV